

Suomenkieliset koulutuspalvelut

Katsaus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen Porvoossa

Tilannekatsaus syyskuu 2024

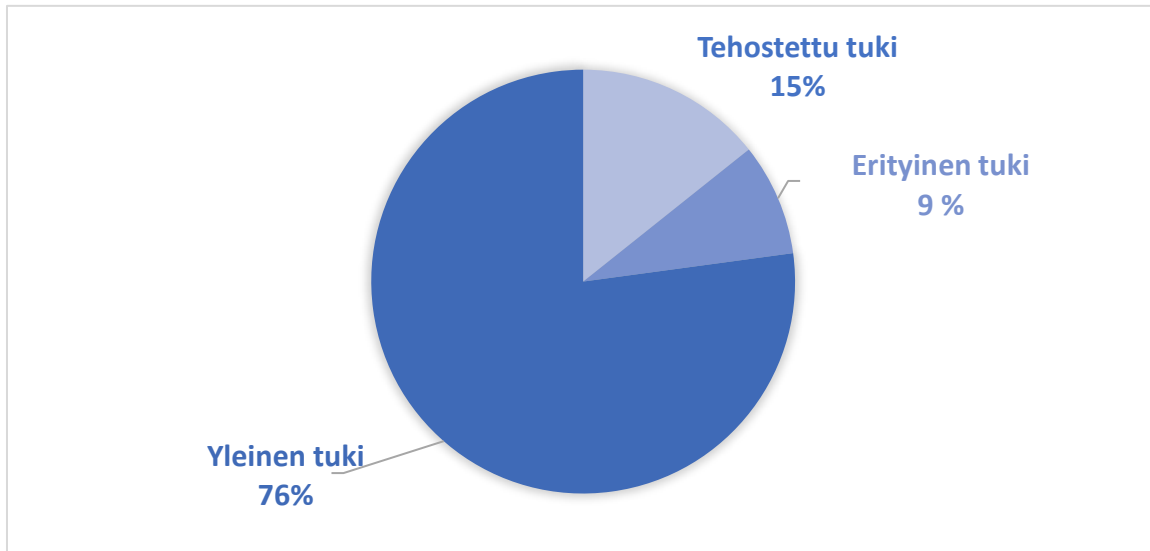
Valmistelu Helena Saarikoski, oppimisen tuen aluerehtori

PORVOO BORGÅ

Nykytilanne Porvoossa

Porvoon suomenkielisissä koulutuspalveluissa oli kuluvan syyslukukauden alussa tuen portailla 24% oppilaista. Heistä 15% sai tehostettua tukea ja 9% erityistä tukea.

Erityisen tuen oppilaista 45% opiskelee integroituneena yleisopetuksen ryhmään ja 55%:lla erityisen tuen oppilaista kotiluokkana on erityisluokka. Erityisluokalla opiskelevista n. 34% on vaikeasti vammaisia/sairaita, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita. Integroitujen erityisen tuen oppilaiden määrä on viime vuosista hieman kasvanut.

Suomenkielisissä koulutuspalveluissa on sekä lähikouluperiaatteella toimivaa tukea/pienluokkia, että keskitettyjä palveluja erityisesti pienten koulujen oppilaiden tarpeisiin. Lähikouluperiaate toteutuu alakouluista Peipon koulun pienluokilla sekä Kevätkummun inklusiivisessa koulussa. Pienemmissä kouluissa on kehitetty viime vuosina toimintatapoja, joilla pystytään vastaamaan tuen tarpeisiin joustavasti myös omassa lähikoulussa.

Yläkoulut toimivat pääsääntöisesti lähikouluperiaatteella.

Kussakin yläkoulussa toimii pienluokka koulun tarpeiden mukaisesti.

Linnajoen koulun alaisuudessa toimii yläkoulujen yhteiset ryhmät joustavan perusopetuksen AMIS9-luokka sekä Portti-luokat. Molemmat luokat toimivat Careerian tiloissa. Edellä mainituissa luokissa olevat oppilaat ovat joko tehostetussa tai erityisessä tuessa ja tarvitsevat koulunkäyntinsä tueksi vaativaa monialaista tukea.

AMIS9-luokka on suunnattu niille nuorille, jotka kykenevät opiskelemaan täysipäiväisesti oman opettajansa johdolla, mutta tarvitsevat opiskelussa painotetusti käytännönläheisyyttä ja -toiminnallisuutta.

Portti-luokka on tarkoitettu syrjäytymisvaarassa oleville päättöluokkalaisille (16+ vuotiaille), joiden koulupolku on esim. runsaiden poissaolojen vuoksi vaarassa jäädä kesken. Luokan oppilaat opiskelevat hyvin yksilöllisesti räätälöidyin oppisisällöin ja menetelmin. Luokkaa opettaa kaksi erityisluokanopettajaa. Portti-luokka toimii Porvoon kaupungin toimenpideohjelman rahoituksella.

Albert Edelfeltin koulussa ja Keskuskoulussa on tarjolla keskitettyjä tuen palveluja. Albert Edelfeltin pienluokille on keskitetty vaativan erityisen tuen oppilaiden opetus keskivaikeasti tai vaikeasti kehitysvammaisten oppilaiden osalta luokka-asteilla 0–9. Opetusryhmien koko on joko 6 tai 8 oppilasta/ryhmä. Toiminta-alueittain opetuksessa ryhmäkoko on 6.

Keskuskoulussa toimii keskitetyt pienluokat oppimisen tukea tarvitsevien sekä käytöksellään haastavien alakoulun oppilaiden osalta (EMO-luokka).

Henkilöstöresurssi

Suomenkielisissä kouluissa työskentelee 27 laaja-alaista erityisopettajaa sekä 27 erityisluokanopettajaa ja 2 konsultoivaa erityisopettajaa.

Erytisopettajatilanne on Porvoossa melko hyvä. Tehtävissä toimivat opettajat ovat pääsääntöisesti kelpoisia erityisopettajia.

Laaja-alaisten erityisopettajien työ on ollut viime vuodet muutoksessa. Työ on entistä enemmän konsultatiivista asiantuntijatyötä. Samanaikaisesti työssä on pyritty painottamaan ennaltaehkäisyä, korjaavan tai kuntouttavan työn merkitystä unohtamatta.

Oppilaiden tukena työskentelee suomenkielisissä kouluissa kaikkiaan 79 koulunkäynninohjaajaa, jonka lisäksi kouluilla työskentelee joitakin henkilökohtaisia ohjaajia oppilaiden tukena. Ohjaajien työtä tukevat koordinoiva koulunkäynninohjaaja ja aluerehtori. Lisäksi koulunkäynninohjaajille on laadittu opas, joka päivitetään vuosittain.

Kuluvana lukuvuonna oppilaiden tukena työskentelee kouluvalmentajat kaikilla muilla kouluilla Epoota ja Ilolaa lukuunottamatta. Albert Edelfeltin, Kevätkummun, Linnajoen, Peipon ja Pääskytien kouluilla työskentelee kouluvalmentaja päivittäin.

Kolme kouluvalmentajista on palkattu hankerahalla. Heidän työkentelynsä eri kouluilla jakaantuu seuraavasti:

Huhtisen koulu 50% ja Tolkkisen koulu 50%
Keskuskoulu 80% ja Kulloon koulu 20%
Jokilaakson koulu 40% ja Hamarin koulu 40% Hinthaara 20%

Porvoon kaupungin kouluvalmentajatyön tavoitteet ovat seuraavat

- Kouluyhteisöön kiinnittymisen ja lasnäolon vahvistaminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Jatkuvan ryhmäyttämisen ja osallisuuden tukeminen
- Kiusaamisen ja muiden negatiivisten ryhmäilmiöiden ehkäiseminen
- Poissaoloihin puuttuminen monialaisessa yhteistyössä
- Yhteistyön edistäminen huoltajien ja verkostojen kanssa

Kouluvalmentajille on laadittu opas, joka päivitetään vuosittain.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen haasteisiin vastaaminen

Porvoon suomenkielisissä opetuspalveluissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen haasteisiin pyritään vastaamaan ennaltaehkäisevällä työllä, varhaisella puuttumisella sekä laadukkaalla ja vahvalla yleisellä tuella.

Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen käynnistyvät jo ennen perusopeusta varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen tiivillä nivelvaiheyhteistyöllä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen on tärkeää

Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen kuuluvat jokaisen perusopetuksen ryhmässä työskentelevän aikuisen toimintaan.

Käytännön toteutus kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Opetusta pyritään järjestämään lähikouluperiaatteen mukaisesti ja sitä tuetaan muun muassa resurssien kohdentamisella tuen tarpeiden mukaan, osa-aikaisella erityisopetuksella, joustavilla työkäytännöillä, samanaikaisopetuksella ja joustavalla ryhmittelyllä.

Näin edistät inklusiota:

Johtajana	Opettajana	Koulunkäynninohjaajana	Opiskeluhoitohenkilöstön edustajana
<p>Tarkistan, että koulullani on ajantasainen visio. Henkilöstöni on keskustellut arvoista ja toimintakulttuurin kehittämisestä.</p> <p>Mahdollistan inklusion toteutumisen rakenteiden kautta: mm. jaetun johtajuuden, yhteisen suunnitteluajan, resurssien kohdentamisen, toimivien lukujärjestysten ja riittävän oppimisen tuen kautta.</p> <p>Mahdollistan inklusiota edistävät koulun yhteisölliset käytännöt: yhteisen pedagogisen keskustelun, osaamisen jakamisen ja ammatillisen kasvun.</p> <p>Ylläpidän avointa vuorovaikutuskulttuuria.</p> <p>Toivotan tervetulleeksi kouluuni kaikki alueen lapset.</p> <p>Vahvistan kaikkien osallisuutta.</p>	<p>Tuon ammattitaitoni työyhteisöni käyttöön. Teen työtä yhteistyössä ja ymmärrän, että opettamista ja koulua on kehitettävä.</p> <p>Olen vuorovaikutuksessa kunnioittava. Tuen omalta osaltani positiivista ilmapilviä.</p> <p>Olen tutustunut inklusion periaatteisiin. Tuen oppilaiden osallisuutta osana perustehtävääni.</p> <p>Olen joustava; huomioin opetuksessa erilaiset oppijat, eriytän ja toimin ratkaisukeskeisesti.</p> <p>Pidän huolta, että oppilaani tuntevat kuuluvansa joukkoon.</p>	<p>Tuon ammattitaitoni työyhteisöni käyttöön. Ymmärrän, että ohjaajan työnsä ja koulua on kehitettävä.</p> <p>Toimin yhteistyössä opettajien ja muiden ammattilaisten kanssa. Tuen toiminnallani oppilaille asetettujen tavoitteiden saavuttamista.</p> <p>Tuen oppilaan ryhmäytymistä luokkaan ja kouluyhteisöön.</p> <p>Tuen oppilaan omatoimisuuden ja itsenäisyyden kehittymistä. Toimin oppilaan kanssa, en hänen puolestaan. Kannustan oppilaita mahdollisimman hyvin suorituksiin.</p> <p>Tunnistan ja huomioin työssäni oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet.</p>	<p>Olen perehtynyt inklusioon ja ymmärrän, että se on nykyaikainen toimintatapa.</p> <p>Tuon ammattitaitoni työyhteisöni käyttöön. Teen yhteistyötä eri tahojen kanssa.</p> <p>Olen työssäni joustava, huomioin eri koulujen erilaiset tarpeet ja teen konsultatiivista työtä.</p>

Taulukko koottu Porvoon kaupungin suomenkielisen koulutustoimen INKLUSIO-OPPAASTA, syyskuu 2021, tekijät Susanna Kareinen, Henna Pokela ja Riikkaliisa Simola

Ennaltaehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista tukevat myös kouluilla työskentelevät kouluvalmentajat.

Perusopetuspalveluilla on yhteinen malli kouluun kiinnittymiseen

Kouluun kiinnittymisen kolme ulottuvuutta

• **Emotionaalinen:** kouluun liittyvät tunnekokemukset

- Positiivinen ja kannustava vuorovaikutus, luokan positiivinen vahvistaminen ja hyvän huomaaminen
- Jatkuva ryhmäyttämiseen ja turvalliseen luokkailmapiiriin panostaminen yhteistyössä opiskeluhoitohenkilöstön tai muun koulun ulkopuolisen toimijan kanssa
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu osana opetusta
- kiusaamista ja muuta syrjintää ehkäisevä toiminta, muun muassa KiVa-koulu
- oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen kohtelu
- Panostus ympäristön viihtyvyyteen, terveellisyteen ja turvallisuuteen

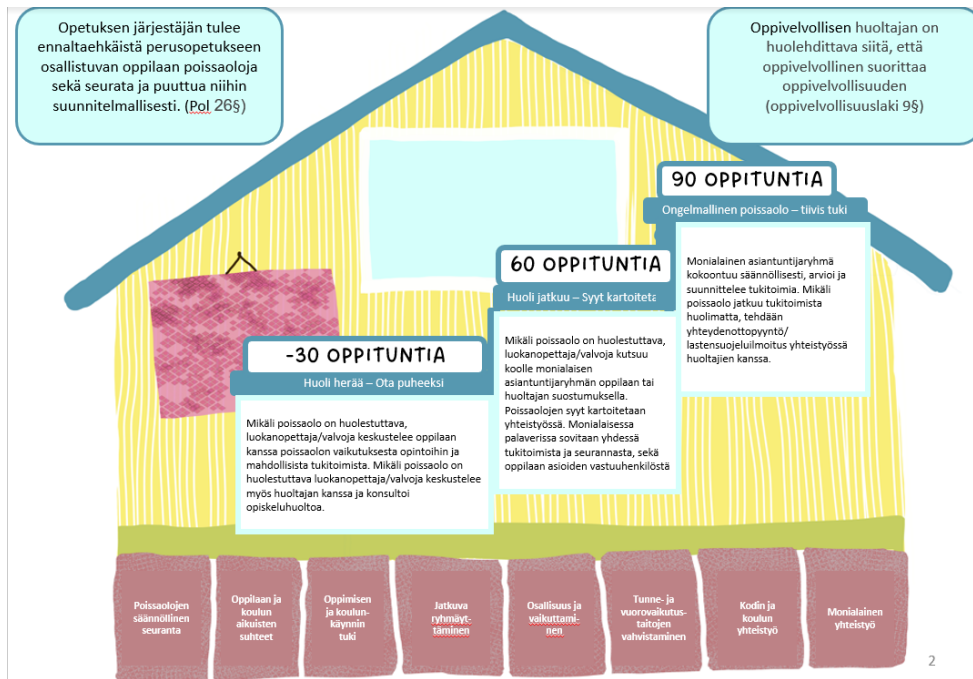

- **Toiminnallinen:** aktiiviseen osallisuuteen liittyvät tekijät
 - oppilaiden arvostava ja kunnioittava kohtaaminen (ei syyttävä) ja kuunteleminen
 - inklusiivisuuden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen
 - oppilaiden itsenäisyyden kehittäminen oppilaan valmiudet huomioiden
 - yhteistyö huoltajien kanssa, keskustella läsnäolon merkityksestä sekä tiedottaa läsnäolon seuraamisen ja poissaoloihin puuttumisen käytänteistä
- **Kognitiivinen:** oppimiseen liittyvät tekijät
 - Oppimisvaikeuksien selvittäminen ja tuen tarpeen havaitseminen varhaisessa vaiheessa
 - Kolmiportaisen tuen hyödyntäminen, oppilaat saavat riittävästi ohjausta ja tukea oppimiseensa
 - eriyttäminen oppilaan edellytyksien mukaisesti, sekä alas- että ylöspäin
 - joustavat opetusjärjestelyt liiallisen kuormituksen välttämiseksi, esimerkiksi monipuoliset mahdollisuudet osaamisen osoittamiseen

Porvoon toimintamallin tavoitteena on ennaltaehkäistä, suunnitelmallisesti seurata ja puuttua poissaoloihin sekä selkeyttää opettajien ja opiskeluhoitohenkilöstön vastuutehtävät poissaoloihin liittyen. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan tasolla. Keskustelu huoltajien kanssa läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytänteistä tukee oppilaiden läsnäoloa koulussa.

-

Perusopetuspalveluilla on myös yhteinen kiusaamiseen puuttumisen malli:

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeita seulotaan suunnitelmallisesti tuen järjestämiseksi

Kouluissa on käytössä perusopetuspalveluiden yhteinen vuosikello, joka ohjaa tuen tarpeiden seulontaa.

vuosi- luokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9
elokuu	Alku- kartoitus (kaupungin yhteinen)								
syyskuu		Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa) ja Sanelu	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa) ja Sanelu	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	Seulonta Digiluki- seula		
lokakuu									
marraskuu									
joulukuu									
tammikuu									
helmikuu									
maaliskuu	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	ALLU	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	ALLU + Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	Teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)	ALLU + Tarvittaessa teknisen lukutaidon tilanne- kartoitus (Luenpa)			
huhti- toukokuu	Sanelu	Seulonta Digiluki- seula	Seulonta Digiluki- seula		Seulonta Digiluki- seula	Matematiikan valta- kunnallinen koe			Matematiikan valta- kunnallinen koe

Oppimisen tuki suunnitellaan oppilaan yksilöllisen arvioinnin perusteella. Oppimisen tuen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisillä seuranta-arvioinneilla. Seuranta-arviointien pohjalta muokataan tuen sisältöä, kestoja ja intensiteettiä. Arviointi, palautteen antaminen, tavoitteen asettaminen ja taidon harjoittelu muodostaa oppimisen tuen systemaattisesti toimivan kehän.

Yhteistyö opiskeluhoitopalveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa

Kouluissa kokoontuu säännöllisesti pedagogisen tuen moniammatillinen ryhmä, jossa sekä arvioidaan oppilaan tuen tarvetta että suunnitellaan ja organisoidaan koulun tuen käytänteitä. Ryhmään kuuluu opetushenkilöstön edustajien lisäksi myös opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöä sekä tarvittaessa mukaan kutsutaan muitakin asiantuntijoita.

Kodin ja koulun yhteistyön toimintaperiaatteet tuen aikana

Koulun ja kodin yhteistyön on vuorovaikutteista, avointa ja eri osapuolten näkemyksiä kunnioittavaa kasvatuskumppanuutta. Jokainen oppilasta opettava opettaja on vastuussa huoltajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Huoltajia ja ohjataan ja tiedotetaan tuen järjestämisen periaatteista, toteuttamistavoista ja vastuista, jotta huoltajat voivat seurata ja edistää oppilaan koulunkäyntiä ja oppimista.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön käytännön toteuttamisesta sovitaan oppilaskohtaisesti ja yhteistyön tavat kirjataan tehostetun ja erityisen tuen pedagogisiin asiakirjoihin. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon erityisesti oppilaan vahvuudet, onnistumiset sekä myönteisen palautteen antamisen merkitys.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen vastuut, työnjako sekä toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä, tuen käytännön järjestäminen sekä kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Yleinen tuki

Tarkennukset ja käytännön toteutus

- Arkista tuen tarpeen arvioimista ja tuen toteuttamista opetustilanteissa.
- Yksittäiset pedagogiset ratkaisut, joilla tuetaan oppimista ja koulunkäyntiä sekä ennaltaehkäistään laajempaa tuen tarvetta.
- Toteutetaan ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä.
- Porvoossa painotetaan tuen tarvetta ennaltaehkäiseviä toimia.

Vastuuhenkilöt ja tehtävät

- Yleistä tukea antavat kaikki oppilaan kanssa työskentelevät koulun aikuiset.
- Opettajan tehtävät:
 - Yksittäiset pedagogiset ratkaisut
 - Oppilaanohjaus- ja tukitoimet
 - Yhteistyö huoltajien kanssa
 - Tukitoimien kirjaaminen Wilmaan. Oppilaalle annettu yleinen tuki kirjataan tukitoimenpiteinä
 - Wilman Tuki-välilehdelle ja/tai tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma.
- Rehtorin/apulaisrehtorin tehtävät:
 - Käytettävissä olevien tukimuotojen ja toimintamallien koordinointi, kohdennus ja -tarkoituksenmukainen käyttö sekä niiden seuraaminen, arviointi ja kehittäminen.

Kodin ja koulun yhteistyö

Yhteistyö huoltajien kanssa aloitetaan mahdollisimman varhain.

Huoltajan kannalta on tärkeää, että hän saa oikea-aikaista tietoa tuen tarpeesta sekä suunnitelluista ja toteutetuista tuen järjestelyistä.

Huoltaja on mukana oppilaan tukemisessa.

Tehostettu tuki

Tarkennukset ja käytännön toteutus

- Suunnitelmallista, yksilöllisesti kohdennettua, dokumentoitua sekä laadultaan, kestoaltaan ja määrältään vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.
- Toteutetaan oppilaan omassa koulussa joustavin järjestelyin.
- Osa-aikaista erityisopetusta vahvistetaan ja lisätään.
- Voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä ja opiskelua pienluokalla, joihin tarvitaan erityisen tuen päätös

Vastuuhenkilöt ja tehtävät

- Luokanopettaja/luokanvalvoja koordinoi ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä.
- Oppiaineen opettaja on vastuussa oman oppiaineensa opetukseen liittyvistä asioista.
- Erityisopettaja on mukana tarvittavilta osin tuen suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Rehtori/apulaisrehtori koordinoi, kohdentaa, seuraa, arvioi ja kehittää koulussa käytettävissä olevia tukimuotoja ja toimintamalleja.

Kodin ja koulun yhteistyö

Tehostetun tuen aikana yhteistyö on tiiviimpää ja suunnitellumpaa kuin yleisen tuen aikana.

Erityinen tuki

Tarkennukset ja käytännön toteutus

- Kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista erityisopetusta ja muuta tukea niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu muuten riittävästi.
- Järjestetään joko oppilaan lähikoulussa inklusiivisesti yleisopetuksen ryhmässä tai pienluokalla.
- Oppimäärän yksilöllistäminen (ks. pedagoginen selvitys).
- Toiminta-alueittain opiskelu (ks. pidennetty oppivelvollisuus)

Vastuuhenkilöt ja tehtävät

- Erityisopettaja on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa erityistä tukea.
- Erityisluokanopettaja on vastuussa oman luokkansa oppilaiden erityisestä tuesta.
- Oppiaineen opettaja on vastuussa tuen toteuttamisesta opettamansa oppiaineen osalta.
- Oppimisen tuen aluerehtori tekee hallintopäätöksen erityisen tuen aloittamisesta, jatkamisesta ja päättämisestä.
- Oppimisen tuen aluerehtori koordinoi kaupungin tasolla erityisen tuen oppilaiden opetusjärjestelyitä.

Kodin ja koulun yhteistyö

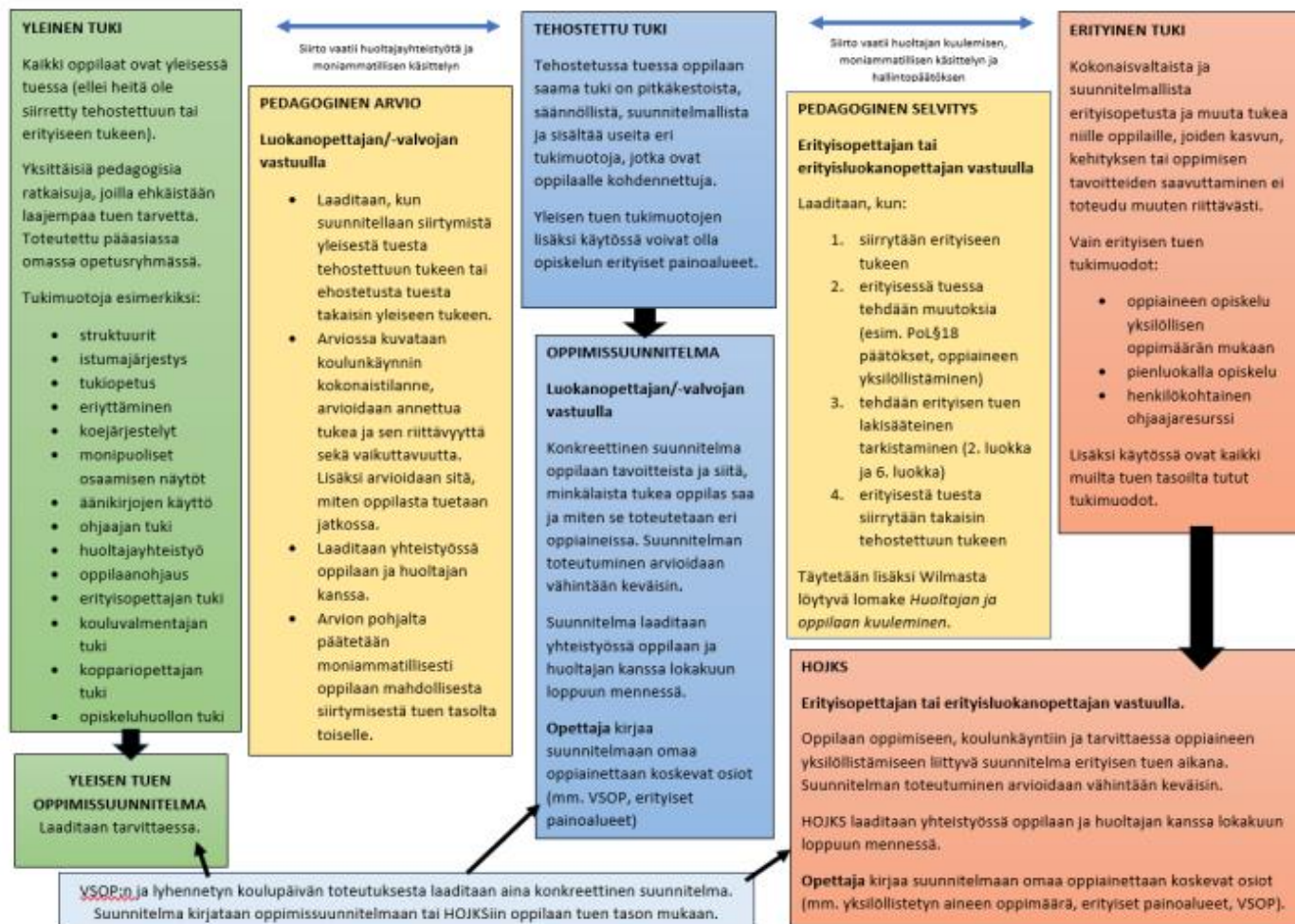
Erityisen tuen aikana yhteistyö on entistä tiiviimpää ja suunnitellumpaa kuin tehostetun tuen aikana.

Kouluissa on ollut käytössä vaihtelevia käytäntöjä ja toimintamalleja oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiseen.

Toimintamallien yhtenäistämiseksi on laadittu Oppimisen tuessa ajankohtaista lv 24-25 -opas, joka on käytössä kaikissa suomenkielisissä peruskouluissa.

Kolmiportainen tuki Porvoossa

Oppimisen tuen lakiuudistus

Päätös perusopetuslain muuttamisesta tehdään eduskunnassa syksyn 2024 aikana. Perusopetuslain muutoksen myötä sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet, että paikalliset opetussuunnitelmat tulee päivittää elokuuhun 2025 mennessä.

Suunnitelma esi- ja perusopetuksen OPS-perusteiden päivityksestä 2024–2025

